

злочинів та зниження рівня злочинності розглядаються не як кінцева, а як проміжна мета [3, с. 50].

Список використаних джерел

1. Мельничук Т. В. Кримінологічна безпека: сутність та концептуальне обґрунтування. Актуальні проблеми держави і права. 2011. № 60. С. 132–138. Малиновська О. А. Міграційна політика Європейського союзу: виклики та уроки для України. Київ: НІСД, 2014. 48 с.
2. Мозоль С. А. Сучасні загрози кримінологічній безпеці. Наше право. 2018. № 1. С. 121–127.
3. Скулиш Є. Кримінологічна безпека в системі національної безпеки України. Вісник Національної академії прокуратури України. 2010. № 2. С. 47–50.
4. Про національну безпеку України: Закон України від 21.06.2018 № 2469-VIII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19/page>.

Никифорчук Дмитро Йосипович,
начальник відділу організації наукової діяльності та захисту прав інтелектуальної власності Національної академії внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор;

Ручка Юрій Іванович,
співробітник Державного бюро розслідувань

ОРГАНІЗОВАНА ЗЛОЧИННІСТЬ ЯК ЗАГРОЗА БЕЗПЕЦІ АВТОТРАНСПОРТНИХ ВАНТАЖНИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ В УКРАЇНІ

Анотація. В представлених тезах розглянуто організовану злочинність як загрозу безпеці автотранспортних вантажних перевезень в Україні. Охарактеризовано діяльність організованих злочинних груп та організацій з транснаціональними зв'язками. Визначено їх структуру та характерні риси. Описано деякі аспекти діяльності міжнародної організації Європол.

Ключові слова: автотранспортні вантажні перевезення, організована злочинність, злочин, Інтерпол, Європол.

Summary. The presented theses consider organized crime as a threat to the safety of road transport in Ukraine. The activities of organized criminal groups and organizations with transnational ties are described. Their structure and characteristics are determined. Some aspects of the activities of the international organization Europol are described.

Key words: road freight transportation, organized crime, crime, Interpol, Europol.

Організована злочинність – явище, яке руйнує національні засади країни, посягає на безпеку людини, унеможливорює реформування політичної і правової системи, має у своєму розпорядженні фінансові й економічні можливості, не контрольовані

ні державою, ні суспільством. Вона характеризується злиттям різних видів злочинів у єдину злочинну діяльність. Незважаючи на переважно корисливу спрямованість, організована злочинність разом з тим нерідко межує з насильством, найбільш тяжкими його формами – вбивствами, заподіянням тяжких тілесних ушкоджень, вимаганням, незаконним позбавленням волі тощо [1, с. 172].

У сфері автомобільних транспортних перевезень це проявляється у вчиненні злочинів щодо водіїв, незаконних заволодіннях транспортними засобами, викраденням вантажів та втягненні водіїв у злочинну діяльність, пов'язану з транзитом наркотиків, торгівлею людьми тощо. При цьому, протягом останніх років спостерігається зростання обсягу вантажних перевезень, а українське автодорожнє господарство не відповідає європейським стандартам внаслідок незадовільного стану розвитку транспортної інфраструктури.

Недостатня фінансова прозорість господарської діяльності автодорожнього господарства України, висока цінність транспортного засобу і вантажу, який ним перевозиться, зумовлюють можливість вчинення злочинів у відношенні водіїв. Розгалужена мережа автомобільних шляхів та проходження територією України трьох європейських транспортних коридорів, які співпадають з напрямками доріг загального користування державного значення, роблять можливим використання вантажного автотранспорту в інтересах злочинних груп та транснаціональних злочинних угруповань [2, с. 45].

Отже, такі злочини можливо поділити на два групи:

злочини, що посягають на безпеку водія, автотранспорт або вантаж;

злочини, пов'язані із втягненням водія у злочинну діяльність.

В цьому контексті доцільно зазначити, що 13.03.2020 Інтерполom направлено «Пурпурне повідомлення» до 194 країн-учасниць – попередження щодо активізації діяльності міжнародних злочинних угруповань, пов'язану зі світовою пандемією вірусу COVID-19 [14]. Незважаючи на введені рядом країн жорсткі карантинні заходи, спостерігається висока інтенсивність руху транспортних засобів і осіб через кордони України. Наприклад, станом на 16.05.2020 року, за добу, українсько-польський кордон на в'їзд та виїзд перетнуло близько 16 тисяч осіб [4].

Злочини, що посягають на безпеку водіїв можуть бути причиною їх безвісного зникнення. Тому в ході проведення слідчих (розшукових) дій при безвісному зникненні такої особи, головна увага повинна приділятися відпрацюванню версії: «злочин вчинено організованою злочинною групою, що спеціалізується на грабежах та розбійних нападах».

Злочинна діяльність, пов'язана з використанням вантажних транспортних засобів, що здійснюють перевезення на далекі відстані під силу лише добре організованим злочинним угрупованням із

міжрегіональними (міжнародними) зв'язками, для яких злочинний промисел є джерелом отримання надприбутку. Такі угруповання вчиняють злочини на території України та суміжних держав і характеризуються складною розгалуженою структурою. Вони використовують фахівців з різних сфер діяльності. Наприклад, висококваліфікованих слюсарів, теслярів тощо, залучають для обладнання спеціальних сховищ для імпортування заборонених для обігу речей через державні кордони; фахівців з міжнародних перевезень та митних брокерів – для вибору оптимального маршруту перевезень та вантажу-прикриття, психологів – для вербування перевізників (наркокур'єрів), юристів – для ухилення від кримінальної відповідальності тощо.

Характерними рисами таких угруповань є [5]:

- високий рівень організованості, що передбачає сувору дисципліну, ієрархію, чіткий розподіл ролей (водій, супроводжувач, охорона тощо.). Прийом нових членів здійснюється після перевірки виконання даних їм доручень. Злочинна діяльність угруповання контролюється організатором за допомогою силових блоків;

- володіння прийомами контрозвідувальної діяльності. Злочини вони вчиняють виключно конспіративно, і, як правило, групою, але кожний співучасник знає лише того, з ким безпосередньо контактує;

- висока мобільність, наявність вогнепальної зброї, засобів зв'язку;

- відокремленість від діяльності інших злочинних груп та міжрегіональний (міжнародний) розподіл сфер злочинної діяльності.

Окрім Міжнародної організації кримінальної поліції Інтерпол, яка в основному займається інформаційним забезпеченням країн-учасниць, допомогу в боротьбі з організованими злочинними угрупованнями може надати поліцейське агентство Європейського союзу (Європол), який здійснює оперативну, слідчу та технічну підтримку правоохоронним органам у боротьбі з транснаціональними злочинами. Дана організація має можливості щодо надання міжнародної допомоги у кримінальних справах за спрощеною процедурою. Мова йде про безпосереднє отримання оперативної та процесуальної інформації у кримінальних провадженнях, закріплення меж транскордонного переслідування «за гарячими слідами». Згідно Конвенції про Європол, мандат цієї організації поширюється на злочини, пов'язані із вчиненням вбивств, торгівлею людьми, викраденнями людей, незаконним обмеженням волі, розбійними нападами, шахрайствами та викраденнями автомобілів [6].

Проблеми міжнародної транспортної безпеки постають все більш актуальними, оскільки в сучасну епоху глобалізації, незаконне заволодіння транспортними засобами стало експортно орієнтованим і є «рухомою валютою» також і для фінансування тероризму та транснаціональних організованих злочинних угруповань [16].

Список використаних джерел

1. Богатирьов І. Г. Кримінологія : підручник / заг. ред. І. Г. Богатирьова, В. В. Топчія. Київ : ВД Дакор, 2018. 352 с.
2. Никифорчук Д.Й. Транзит наркотиків територією України як передумова поширення наркобізнесу в Європі. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2019. № 2. с. 41–48
3. Interpol. The International Criminal Police Organization URL: <https://www.interpol.int/Crimes/Organized-crime>
4. Державна прикордонна служба України. Офіційний сайт. Новини. URL:<https://dpsu.gov.ua/ua/news/Do-uvagi-gromadyan-yaki-peretinyayut-kordon-z-Polshcheyu/>
5. Никифорчук Д.Й. Теоретичні та організаційно-тактичні засади протидії незаконному обігу наркотичних засобів оперативними підрозділами міліції України : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.09. К., 2010. 437 с.
6. Puniskis, M. J. (n.d.). Europol. Encyclopedia of Transnational Crime & Justice. doi:10.4135/9781452218588.n53
7. Lantsman, L. (2013). “Moveable currency”: the role of seaports in export oriented vehicle theft. *Crime, Law and Social Change*, 59(2), 157–184. Retrieved from doi:10.1007/s10611-013-9420-7

Савченко Андрій Володимирович,

начальник контрольного відділу
аналітичного управління Департаменту
організаційно-аналітичного забезпечення
та оперативного реагування Національної
поліції України, доктор юридичних наук,
професор

ЗАПОБІГАННЯ ЗЛОЧИНАМ У СФЕРІ СЛУЖБОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАСОБАМИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА В ПОЛОЖЕННЯХ ОКРЕМИХ ЗАКОНОПРОЄКТІВ

Анотація. У статті здійснений аналіз положень окремих проєктів Законів України, що були подані на розгляд Верховної Ради України наприкінці 2019 – початку 2020 рр., в яких містяться пропозиції щодо запобігання злочинам у сфері службової діяльності засобами кримінального права. З’ясовані проблемні питання таких законопроєктів, а також висловлені відповідні зауваження та пропозиції до них.

Ключові слова: запобігання, злочини у сфері службової діяльності, засоби кримінального права, законопроєкти, пропозиції та зауваження.

Summary. The article analyzes the provisions of separate draft Laws of Ukraine submitted to the Verkhovna Rada of Ukraine in late 2019 – early 2020, which contain proposals for the prevention of crimes in the area of